

dőbirtokán a gesztesi várrom, majd az attól nem messze levő Vidámvár romjának környékét nyilvánították védetté.

Az erdőfelügyelet volt hivatva egyébként is a különböző birtokosok tulajdonában levő erdőbirtokok területén előforduló és nemzeti múltunkra emlékeztető várromok környékének megfelelő módon történő megőrzésére, fenntartására. Az ő dolguk volt az erdőn kívüli, jobbára omladozó várromoknak az állandó legeltetés miatt kopárosodó környékét a tulajdonossal az erdőtörvény rendelkezéseinek megfelelően beerdősíttetni, „ahol a tudományos, vagy esztétikai érdekek (ritka növények, szép geológiai alakulás) nem kívánták meg bizonyos részeknek a mai állapotukban való, de zavartalan fennmaradását”.

Mi a helyzet ma? 1980—1981-ben adatlapos felmérés készült a védetté nyilvánított, országos jelentőségű védett területek kultúrtörténeti értékeiről. Ennek alapján ma az említett 10 kategóriában 1177 értéket tartunk nyilván. Közöttük mintegy 150 olyan értéket, amelyek megőrzésére más nem vállalkozott, amelyek ugyanakkor elsődleges jelentőségűek a helyi sajátosságok, az ősi kultúra megőrzésében.

Csapóné Felleg Ágota

MI A VÖRÖS KÖNYV?

A vörös könyveket a Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN) kezdeményezésére századunk hatvanas éveitől kezdték el összeállítani, illetve kiadni. Ezekben a már kipusztult és a veszélyeztetett növény- és állatfajokat ismer-tetik, így a vörös könyvek részben a halotti anyakönyvekre emlékeztetnek, részben pedig segélykiáltásokat tartalmaznak. A könyvek elnevezése és általában vörös színe is a veszélyt szimbolizálja. Egy-egy könyv az egyes országok, országrészek, tartományok, földrészek vagy éppen az egész Föld kipusztult és veszélyeztetett fajait ismerteti. Vannak olyan vörös könyvek, amelyek inkább egy telefonkönyvhöz hasonlítanak, mivel csak a fajok neveit tartalmazzák, mások képeskönyvszerű tudományos, ismeretterjesztő monográfiák, amelyekben a fajok részletes leírása, rajza, képe is bemutatásra kerül.

Napjainkig a világon kb. 180—200 vörös könyv jelenhetett meg, a magyarországi — *Rakonczay Zoltán* szerkesztésében — a nyolcvanas évek első felében került összeállításra. Megjelenése 1989 karácsonyára volt várható, tehát e lapszámunk megjelenésének idején valószínűleg már hozzáférhető lesz. A magyar vörös könyv több mint 200 — részben színes — rajzzal és festménnyel illusztrált formában közel 400 oldalon, négyszáz állat és 730 növényfajt mutat be. Ebből az 1130 fajból 93 faj már kipusztult vagy eltűnt, 198 közvetlenül, 375 aktuálisan, 514 pedig potenciálisan veszélyeztetett.

Folytatás a 135. oldalon

A VÖRÖS KÖNYVBEN SZEREPLŐ ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK ÖSSZESÍTŐJE RENDSZERTANI BONTÁSBAN

Megnevezés	Világ	Hazai	Védett hazánkban összesen (5 + 6)	A védettből nincs a Vörös Könyvben	A Vörös Könyvben lévők közül		
	állomány				védtett	nem védett	Összesen (6 + 7)
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Emlős	4 100	83	50	36	14	6	20
2. Madár	8 700	346	320	238	82	1	83
3. Hüllő	6 300	15	15	11	4	—	4
4. Kétéltű	3 000	15	15	14	1	—	1
5. Hal	22 900	81	18	16	2	—	2
I. GERINCSES	45 000	340	418	315	103	7	110
6. Rák	20 000	1 058	1	1	—	—	—
7. Csiga	85 000	202	4	—	4	14	18
8. Rovar	1 100 000	40 200	148	67	81	191	272
II. GERINCTELEEN	1 205 000	41 460	153	68	85	205	290
ÁLLATOK II + II)	1 250 000	42 000	571	383	188	212	400
9. Zárwatermő	311 360	2 343	294	19	275	298	573
10. Nyitwatermő	640	8	—	—	—	2	2
11. Haraszt	13 000	60	27	3	24	11	35
12. Moha	25 000	589	19	—	19	101	120
NÖVÉNYEK	350 000	3 000	340	22	318	412	730
ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK EGYÜTT	1 600 000	45 000	911	405	506	624	1 130

A VÖRÖS KÖNYVBEN SZEREPLŐ ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK ÖSSZESÍTŐJE VESZÉLYEZTETTSÉGI KATEGORIÁK SZERINT

Megnevezés	Kipusztult és eltűnt	Közvetlenül	Aktuálisan		Összesen
			Potenciálisan	veszélyeztetett	
1	2	3	4	5	6
1. Emlős	3	7	7	1	20
2. Madár	13	21	40	9	83
3. Hüllő	—	3	—	1	4
4. Kétéltű	—	—	1	—	1
5. Hal	—	2	—	—	2
I. GERINCSES	18	33	48	11	110
6. Rák	—	—	—	—	—
7. Csiga	—	1	17	—	18
8. Rovar	35	41	145	51	272
II. GERINCTELEEN	35	42	162	51	290
ÁLLATOK II + II)	53	75	210	62	400
9. Zárwatermő	35	40	114	384	573
10. Nyitwatermő	—	—	—	2	2
11. Haraszt	1	1	13	20	35
12. Moha	4	32	39	45	120
NÖVÉNYEK	40	73	166	451	730
ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK EGYÜTT	93	148	375	514	1 130

Rovatvezető: Gáspár-Hantos Géza

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

MTESZ-DÍJ

Az MTESZ országos elnöksége az egyesületi élet fejlesztése érdekében kifejtett kiváló társadalmi munkája elismeréseképpen

dr. Csötönyi József

Bedő-díjas erdőmérnöknek, az MTESZ budapesti intézőbizottsága vezetőségi tagjának, TOT-tanácsosnak — az egyesületi elnökség egyetértésével — MTESZ-díjat adományozott.

A választmány december 7-én tartotta ülését, dr. Herpay Imre elnökletével. Az ülésen dr. Fröhlich András emlékezett meg Bedő Albertről, születésének 150. évfordulóján. Ezután Gáspár-Hantos Géza főtitkár az új alapszabály elkészítésének szükségességét indokolta, ismertette az új alapszabály azon pontjait, melyek lényegi eltérést jelentenek a korábbi alapszabályhoz, majd tájékoztatta a választmányt az írásban beérkezett egyetértő véleményekről, illetve módosító javaslatokról. Az előterjesztést igen élénk vita követte. A vita során az egyesületi célok jobb megfogalmazására, a helyi csoportok önállóságának növelésére, a bizottságok szerepének növelésére tettek javaslatokat és néhányan vitatták a tervezet új vezetési rendszerét (közgyűlés—választmány—ügyvezető elnökség), s a korábbi országos elnökség fenntartását javasolták. Az új vezetési rendszerből adódó új választási rendszerről Wisnovszky Károly, a választási bizottság vezetője adott tájékoztatást. A vitában dr. Csötönyi József, Gémesi József, Bolla Sándor, Bánó László, dr. Csőre Pál, dr. Soly-

A kipusztult, vagy eltűnt fajok közül a következőknek volt erdészeti (vadászati) jelentősége: Az emlősök közül az európai hód, sakál, farkas, barnamedve, hiúz. Madarak: rózsás gödény, borzas gödény, kis kárókatona, kékcsőrű réce, halászsas, vándorsólyom, siketfajd, nyírfajd, daru, reznek, tavi cankó, kacagócsér, kiscsér. A növények közül a csipkés gyöngyvesző, komlógyertyán és a feketés (vagy feketedő) fű. (A bérci ribizskéről megoszlanak a vélemények, ezért a vörös könyvben nem az eltűnt, hanem a veszélyeztetettek között szerepel.)

Csapó Ágnes